

Zwalczanie zagrożeń ze strony chemikaliów (konwencja sztokholmska)

STRESZCZENIE DOKUMENTÓW:

Konwencja sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych

Decyzja 2006/507/WE dotycząca zawarcia, w imieniu Wspólnoty Europejskiej, Konwencji sztokholmskiej w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych

JAKIE SĄ CELE KONWENCJI I DECYZJI?

- Celem konwencji jest ochrona zdrowia ludzi i środowiska przed szkodliwymi skutkami **trwałych zanieczyszczeń organicznych*** (TZO). W ramach konwencji ogranicza się, a ostatecznie eliminuje, ich zamierzoną lub niezamierzoną produkcję, wykorzystywanie, handel, uwalnianie i przechowywanie.
- Decyzja [Rady](#) stanowi prawne zatwierdzenie konwencji przez [UE](#).

KLUCZOWE ZAGADNIENIA

W konwencji na sygnatariuszy nakłada się obowiązek:

- **rozwiązania problemu produkcji i stosowania TZO na skalę międzynarodową poprzez:**
 - wyeliminowanie produkcji, stosowania, importu i eksportu substancji chemicznych wymienionych w załączniku A;
 - ograniczenie produkcji i stosowania substancji chemicznych wymienionych w załączniku B;
 - zapewnienie, by substancje chemiczne wymienione w załącznikach A i B były importowane wyłącznie w celu dozwolonego użytkowania i ich usuwania bezpiecznego dla środowiska;
 - prowadzenie publicznie dostępnego rejestru zawierającego wszystkie krajowe wyłączenia od ogólnych zakazów i ograniczeń wymienionych w tych dwóch załącznikach;
- **rozwiązania problemu niezamierzonej produkcji i stosowania TZO poprzez:**
 - przyjęcie szczegółowego planu działania, w ciągu dwóch lat od dnia wejścia w życie niniejszej konwencji, w celu ograniczenia do minimum i ostatecznego wyeliminowania stosowania substancji chemicznych wymienionych w załączniku C;
- **ograniczenia lub wyeliminowania zapasów i odpadów poprzez:**
 - opracowanie strategii identyfikowania zmagazynowanych zapasów zawierających substancje chemiczne wymienione w załącznikach A lub B oraz produktów i artykułów będących w użytkowaniu zawierających substancje chemiczne wymienione we wszystkich trzech załącznikach (A, B i C) lub nimi skażonych;
 - zagospodarowanie zmagazynowanych zapasów w sposób bezpieczny, skuteczny i przyjazny dla środowiska;
 - zapewnienie, by ze wszystkimi odpadami obchodzono się oraz gromadzono je, transportowano i magazynowano w sposób przyjazny dla środowiska;
 - usuwanie odpadów w taki sposób, aby zawarte w nich zanieczyszczenia zostały zniszczone lub nie można ich było wykorzystać ponownie, a jeżeli jest to niemożliwe – usuwanie odpadów w sposób jak najbardziej przyjazny dla środowiska;

- **sporządzenie planów wdrożeniowych** (odpowiednio aktualizowanych) w ciągu dwóch lat od dnia wejścia w życie niniejszej konwencji. Określono w nich sposób wypełniania zobowiązań, współpracy z partnerami, w tym z organizacjami globalnymi, krajowymi, regionalnymi i subregionalnymi, a także sposób przeprowadzania konsultacji z krajowymi zainteresowanymi stronami;
- **wymiany odpowiednich informacji**, za pośrednictwem sekretariatu konwencji, dotyczących ograniczenia lub wyeliminowania TZO oraz możliwych skutecznych środków alternatywnych;
- **propagowania przekazywania informacji, podnoszenia świadomości i edukacji społecznej wśród decydentów i społeczeństwa**, zwłaszcza wśród kobiet i dzieci, a także ułatwiania szkoleń dla kluczowego personelu;
- zachęcania do podejmowania lub podejmowania stosownych **prac badawczo-rozwojowych, monitoringu i współpracy w zakresie TZO na szczeblu krajowym i międzynarodowym**;
- **udzielenia pomocy technicznej we właściwym czasie i we właściwy sposób**, a w razie potrzeby również wsparcia finansowego, na rzecz krajów rozwijających się i gospodarek w okresie transformacji;
- zapewnienia niezbędnych środków finansowych i zachęt w celu wypełnienia zobowiązań krajowych;
- **składania raportów wszystkim pozostałym sygnatariuszom Konferencji Stron** – zob. poniżej) dotyczących podjętych działań i ich skutków w celu wykonania zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji;
- **okresowego przekazywania sekretariatowi konwencji** następujących informacji:
 - danych lub rzetelnych szacunków danych dotyczących całkowitej wielkości produkcji, importu i eksportu wszystkich substancji chemicznych wymienionych w załącznikach A i B;
 - wykazu wszystkich państw, z których importowano wszystkie takie substancje, oraz państw, do których eksportowano wszystkie takie substancje.

Na mocy konwencji ustanawia się:

- **Konferencję Stron**, w skład której wchodzi wszyscy sygnatariusze. Konferencja Stron:
 - spotyka się regularnie, a także podczas nadzwyczajnych sesji, o ile to konieczne;
 - dokonuje ciągłego przeglądu wdrażania niniejszej konwencji;
 - może ustanawiać podgrupy, które uzna za niezbędne;
 - współpracuje z organizacjami międzynarodowymi oraz z podmiotami międzyrządowymi i pozarządowymi;
 - ustanawia **Komitet ds. Przeglądu Trwałych Zanieczyszczeń Organicznych**, w skład którego wchodzi wyznaczeni przez rządy eksperci;
 - decyduje o ewentualnym zatwierdzeniu wniosku o umieszczenie danej substancji chemicznej w wykazach znajdujących się w załącznikach A, B i C;
 - dokonuje oceny efektywności niniejszej konwencji po raz pierwszy po upływie czterech lat od terminu wejścia w życie niniejszej konwencji, a następnie okresowo;
 - podejmuje działania w celu określenia i rozpatrzenia przypadków nieprzestrzegania postanowień konwencji oraz wszelkich proponowanych poprawek do konwencji;
- **sekretariat**, którego funkcje administracyjne sprawuje dyrektor wykonawczy **Programu Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska**.

Po trzech latach od wejścia w życie niniejszej konwencji każdy z sygnatariuszy może **wycofać się** z konwencji poprzez przekazanie pisemnego zawiadomienia z rocznym wyprzedzeniem.

UE wypełnia swoje **zobowiązania wynikające z konwencji**, przyjmując:

- plany wdrożeniowe (na lata **2007**, **2014**, **2019**, czwarty plan wdrożeniowy jest w trakcie realizacji);

- rozporządzenie [Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2019/1021](#) z dnia 20 czerwca 2019 r. dotyczące trwałych zanieczyszczeń organicznych (zob. [streszczenie dokumentu](#)).

DATA WEJŚCIA W ŻYCIE

Konwencja weszła w życie w dniu 17 maja 2004 r.

KONTEKST

- [Protokół do Konwencji z 1979 roku w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości dotyczący trwałych zanieczyszczeń organicznych](#) był pierwszym prawnie wiążącym traktatem ograniczającym i eliminującym trwałe zanieczyszczenia organiczne (TZO). Protokół wszedł w życie w dniu 17 maja 2004 r.
- Konwencja sztokholmska początkowo obejmowała 12 TZO. Dodano do niej nowe substancje chemiczne i obecnie wykaz znajdujący się w załączniku A, w którym zakazuje się produkcji i stosowania takich substancji, z wyjątkiem ogólnych lub szczególnych wyłączeń, zawiera 22 substancje chemiczne. W załączniku B surowo ogranicza się produkcję i stosowanie DDT, pestycydu wykorzystywanego w wielu krajach rozwijających się.
- Konwencja została otwarta do podpisu w Sztokholmie w dniu 23 maja 2001 r. Do maja 2017 r. konwencję ratyfikowało 181 stron.
- Więcej informacji:
 - [Trwałe zanieczyszczenia organiczne \(TZO\) \(Komisja Europejska\)](#)
 - [Unia Europejska i Konwencja sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych – ulotka \(Komisja Europejska\)](#)
 - [Konwencja sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych \(Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska\)](#).

KLUCZOWE POJĘCIA

Trwałe zanieczyszczenia organiczne: substancje chemiczne wchodzące w skład pestycydów oraz wykorzystywane w procesach przemysłowych. Pozostają one aktywne przez wiele lat, rozprzestrzeniają się na dużą skalę, ulegają bioakumulacji* i stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska.

Biokumulacja: zdolność do gromadzenia się w organizmach żywych.

GŁÓWNE DOKUMENTY

[Konwencja sztokholmska](#) w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych (Dz.U. L 209 z 31.7.2006, s. 3–29)

Decyzja Rady [2006/507/WE](#) z dnia 14 października 2004 r. dotycząca zawarcia, w imieniu Wspólnoty Europejskiej, Konwencji sztokholmskiej w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych (Dz.U. L 209 z 31.7.2006, s. 1–2)

DOKUMENTY POWIĄZANE

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) [2019/1021](#) z dnia 20 czerwca 2019 r. dotyczące trwałych zanieczyszczeń organicznych (wersja przekształcona) (Dz.U. L 169 z 25.6.2019, s. 45–77)

Kolejne zmiany rozporządzenia (UE) 2019/1021 zostały włączone do tekstu pierwotnego. [Tekst skonsolidowany](#) ma jedynie wartość dokumentacyjną.

Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie przeglądu i aktualizacji drugiego planu wdrożeniowego Unii Europejskiej zgodnie z art. 8 ust. 4 rozporządzenia nr 850/2004 dotyczącego trwałych zanieczyszczeń organicznych ([COM\(2018\) 848 final](#), 4.1.2019)

[Protokół do Konwencji z 1979 roku w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości dotyczący trwałych zanieczyszczeń organicznych \(POP\)](#) (Dz.U. L 81 z 19.3.2004, s. 37–71)

Decyzja Rady [2004/259/WE](#) z dnia 19 lutego 2004 r. dotycząca zawarcia, w imieniu Wspólnoty Europejskiej, Protokołu do Konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości dotyczącego trwałych zanieczyszczeń organicznych (Dz.U. L 81 z 19.3.2004, s. 35–36)